

NAŠ ŠPORT U KRALJIČINOJ ZEMLJI

Piše: ŽELJKO IVELJIĆ

U Queensland, sjeveroistočni dio Australije, prva značajnija skupina Hrvata stigla je još potkraj 19. stoljeća. A prva športska sekcija osnovana je tridesetih godina prošlog stoljeća u South Johnstoneu...

Queensland ili Kraljičina Zemlja veličinom je druga savezna država australijskog saveza, a zbog vječno osunčanih plaža poznata je i pod nazivom The Sunshine State. Prva značajnija skupina Hrvata došla je na područje Sjevernog Queenslanda između 1890. i 1918. godine. To su uglavnom bili doseljenici iz primorskih hrvatskih područja, koji su bili čvrst temelj na kojemu je nikla i sagrađena organizirana hrvatska zajednica. Između dva svjetska rata u Queenslandu, sjeveroistočnom dijelu Australije, naseljava se veliki broj Hrvata koji su radili na plantažama trske i duhana.

Kao i u svakoj zajednici mali krug ljudi s velikom idejom, teškim radom, ali i novčanim priložima, počinje stvarati zajedničku imovinu. U South Johnstoneu, manjem gradiću na sjeveru zemlje, Josip Katavić i Mijo Jelkovic osnovali su tridesetih godina prošlog stoljeća Društvo Hrvatske republikanske seljačke stranke, u sklopu kojega je pokrenuta športska sekcija. Ubrzo su osnovana i druga hrvatska društva. Širenjem jugoslavenstva, društva pod hrvatskim imenom prestajala

su djelovati, a umjesto njih osnivana su jugoslavenska društva.

Prvi registriran športski klub u Brisbaneu

Nakon Drugog svjetskog rata dolazi drugi val hrvatskih doseljenika u Australiju, uglavnom političkih emigranta. Krajem četrdesetih godina prošlog stoljeća Hrvati se naseljavaju u Brisbaneu, Gold Coastu i Sjevernom Queenslandu. Početkom pedesetih godina, u Brisbaneu je pokrenut Hrvatski klub koji je poslije preimenovan u Australско-hrvatsko društvo Kardinal Stepinac.

Na inicijativu grupe mlađih športaša, a uz veliku podršku Franje Sokača 1955. godine, osnovan je prvi športski klub u Brisbaneu. Klub je dobio ime Hrvatski nogometni klub (HNK) Croatia, po zemlji iz koje su bili njezini članovi. S obzirom na činjenicu da su mnogi članovi kluba živjeli u Brisbaneu samo nekoliko mjeseci godišnje, klub nije bio u mogućnosti zadržati igrače tijekom cijele nogometne sezone. Kako nije bio službeno registriran zbog nedostataka priljeva stalnih igrača, ali i velikih novčanih troškova, nakon nekog vremena prestao je djelovati...

Najznačajnije osobe izgradnje centra (Brisbane, 1984.)

Ponovo je 15. svibnja 1957. osnovan novi HNK Croatia. Osnivači kluba bili su Franjo Sokač, Mate Plazina, Andrija Čolić, Đuro i Jozo Babić, Djino Zurek i Zdenko Hoić. Za prvog predsjednika izabran je Franjo Sokač, a nakon njega Đuro Babić. Klub je službeno bio registriran kod Nogometnog saveza Queenslanda i počeo se natjecati u petoj nogometnoj ligi. Iste godine klub je osvojio prvenstvo bez ijednog poraza. Prvi igrači kluba, koji su ujedno ujedno i najzaslužniji za uspješan rad kluba bili su Klaudio Toich (Tojić), Nikola i Augustin (Augusto) Brezac, Vlado Staničić, Augustin Hozjak, Karlo i Martin Gugenberger, Mato Plazina, Ivo Nikel i Pascuale Pillon.

Nakon dolaska velečasnog Marka Đokmarkovića 1961. godine u Brisbane, te uz suglasnost većine Hrvata iz Brisbanea, pokrenuta je reorganizacija Hrvatskog kluba u Prvo hrvatsko katoličko društvo u Australiji, pod imenom Australsko-hrvatsko društvo Kardinal Stepinac (AHDKS). U sklopu društva osnovana je športska sekcija, a HNK Croatia postaje njenim ogrankom. Društvo je preuzelo plaćanje troškova aktivnosti športaša. To se odrazilo i na kvalitetu nogometne momčadi koja je 1962. godine postigla uz sve pobjede i rekord u golovima, te uvjerljivo osvojila prvo mjesto. Te godine su, na primjer, nogometnu momčad Shatton Rover pobijedili s rezultatom 14-0!

Na neočekivan uspjeh Croatije reagirali su politički protivnici osviještenih Hrvata u Queenslandu, te poku-

šali osnovati športski klub Hajduk. Nakon toga je osnovan nogometni klub Evropa, a nakon toga i nogometni klub Šumadija. Oni su uspjeli preoteti nekoliko igrača Croatije, ali se klub uz neke nove mlade igrače nastavio boriti za naslov s najboljim nogometnim klubovima države Queensland.

Nakon nekog vremena pokrenuta je inicijativa od ljudi bliskih jugoslavenskom konzulatu u Sydneyu, u stvaranju jednog zajedničkog nogometnog kluba, koji se trebao zvati Jugal. Kako ovo ime nije prihvaćeno ponuđena su i neka druga imena kao: Zagreb, Hajduk, Split, Dunav, Balkan, Bratstvo-jedinstvo i slično. Nastala je konfuzija unutar tadašnjih aktivnih nogometnih klubova Evropa, Šumadija, a posebno unutar Croatije. Sve ovo odrazilo se na kvalitetu Croatije koja je izgubila neke značajne utakmice i nije osvojila prvenstvo. Ubrzo je zbog nedostatka stalnih igrača i nastalih nesuglasica među članovima kluba, Croatia sve teže igrala te nakon nekog vremena prestala postojati...

Ponovno pokretanje nogometnog kluba

Dolazak velikog broja hrvatskih emigranata doveo je do inicijative za ponovnim pokretanjem nogometnog kluba. Inicijatori su bila braća Ivan i Josip Mesić, kojima su pomogli Ante Dugandić, vlč. Marko Đokmanović, Franjo Sokač, Ivan Živadinović te grupa mlađih igrača. Osnivački sabor održan je 1969. godine u prostorijama

Ukrajinskog kluba Dnjepar. Novoosnovani hrvatski nogometni klub dobio je ime New Farm Soccer Club.

Glavni strateg i trener kluba bio je Ivan (John) Mesić, dok su se predsjednici svake godine mijenjali: Franjo Sokač, Ante Dugandžić, B. Milutin i M. Kovač.

U svojoj prvoj sezoni 1971. godine završili su na drugom mjestu. Sljedeće godine klub se započeo natjecati u 3. nogometnoj ligi Queenslanda, u kojoj nisu izgubili niti jednu utakmicu. Iz godine u godinu klub bi se plasirao u višu nogometnu ligu, te je već 1974. godine osvojio naslov u prvoj ligi.

S obzirom na činjenicu da je navijačka baza nastavila rasti, klub je 1975. godine preselio na novu lokaciju, na igralište u parku Dutton, i opet promijenio ime u Sunnyside United Soccer Club. Uz veliki uspjeh kluba došlo je i mnogo problema, a jedan od najvećih bio je nedostatak vlastitog terena za trening i natjecanje.

S ciljem uvođenja koordinacije između hrvatskih nogometnih klubova u Australiji, 1974. godine osnovan je Hrvatski nogometni savez Australije i Novog Zelanda (CSFANZ). Savez organizira svake godine Australsko-hrvatski nogometni turnir (Australian-Croatian Soccer Tournament).

Veliki uspjeh kluba bilo je osvajanje turnira 1982. godine, kada je Sunnyside United Soccer Club u finalu pobijedio Croatiju Sydney.

Gradnja športskih terena i doma

Kako bi klub mogao stvoriti bolju budućnost, odlučeno je da se pronađe zemlja i na njoj izgradi nogometno igralište. Nogometni klub kupio je, na prijedlog Ivana Mesića, 53 jutra zemlje u Rockleyu, predgrađu Brisbanea. Zemljište je službeno registrirano 1982. godine pod imenom Hrvatski športski centar. Tijekom godine na zemljištu su sagrađena dva nogometna igrališta. U roku od tri tjedna izgrađene su i prve klupske prostorije. Sastojale su se od dvije svlačionice, koje su bile razdvojene prostorijom za suce, sprijeđa natkrivene verandom.

Na prijedlog grupe ljudi pokrenut je prijedlog da se osnuje Centar hrvatske zajednice. Ovaj prijedlog prihvatilo je više hrvatskih društava, klubova i organizacija. Oni su se 1984. godine odrekli svoje imovine u Brisbaneu i Gold Coastu, u korist krovne udruge Centar hrvatske zajednice. Osnivačka sjednica održana je već 29. srpnja i članovi Centra hrvatske zajednice postali su športski klubovi: Hrvatski nogometni klub Croatia Sunny Side, Šahovska sekcija Centra i Boćarska sekcija Centra, te nekoliko izvanšportskih udruga. U užu upravu izabrani su predsjednik Ivan Guzan, dopredsjednik Josip Penc, tajnik Franjo Paradžik, rizničar Drago Lovrinčević i zamjenik rizničara Mate Čule.

Odgovornost za gradnju doma na mjestu koje nije toliko poznato i posjećeno u Brisbaneu, preuzela je mala grupa građevinara. Pri gradnji radilo je na stotine Hrvata, nesebično se odričući svojih dnevnica. Centar Hrvatske zajednice u Brisbaneu jedan je od prvih ovakvih građevinskih objekata u Australiji, koji je dobio financijsku pomoć od savezne vlade za izgradnju doma. Državna pomoć u iznosu od 195.000 dolara, dobivena je na temelju samodoprinosa i prikupljenih iznosa članova koji su početnim ulogom započeli izgradnju doma.

Građevina je omeđena s tri strane cvijetnjakom i terenom za boćanje, a s četvrte je izgrađeno nogometno igralište s malim tribinama te pomoćno nogometni teren. Dom je sagrađen na dvije etaže, veličine 2500 kvadratnih metara, u relativno kratkom roku, na pónos hrvatske zajednice u Queenslandu i Australiji.

Česta promjena imena kluba

Nogometni klub igrao je u finalu kupa Ampol (Ampol Cup Runner) 1985. godine, u kojem su se natjecali svi najbolji nogometni klubovi Australije. Klub je 1987. godine pod predsjedanjem J. Luštice i vodstvom Ivana Mesića, promijenio ime u Croatia Soccer Club. Momčad dominira u drugoj ligi i na kraju prvenstva osvaja prvo mjesto.

Naredne godine mijenja ime u Brisbane Croatia Soccer Club koje zadržava u sljedećih osam godina. Veliki uspjeh ovoga kluba bilo je organiziranje turnira hrvatskih nogometnih klubova u Australiji (Australian-Croatian Soccer Tournament Champions) 1989. godine.

Odlukom Australskog nogometnog saveza iz 1992. godine, svi klubovi su iz svojih naziva morali izbaciti nacionalna obilježja. Na zahtjev nogometnog saveza Brisbane Croatia Soccer Club 1994. godine mijenja ime u Rocklea United Soccer Club. Te godine su klub preuzeli predsjednik Steven Perković i trener Frank Čop. Klub je završio na posljednjem mjestu na tablici, ali se nisu pokolebali, pa su sljedeće godine završili u sredini tablice. Te godine zbog većeg broja igrača sudjeluju i u natjecanju rezervnih momčadi.

U 1996. godini klub su preuzeli predsjednik Frank Paradžik i stari iskusan trener Ivan Mesić. Te godine prvi sastav kluba završava sezonu na drugom mjestu, dok je pričuvna momčad sezonu završila na trećoj poziciji. Klub se od 1998. godini natječe u Division 1. ligi, dok prvenstvo osvaja 1999. godine.

Puno velikih igrača su igrali za ovaj veliki nogometni klub i bilo bi nekorektno izdvojiti bilo koga...

Gold Coast Knights Soccer Club Croatia Carrara

Prvi ozbiljan razgovor o pokretanju nogometnog

*Poplavljen
Hrvatski dom
i športska
igrališta
(Brisbane, 2011.)*

kluba Gold Coast Knights započeo je 1977. godine. Već sljedeće godine klub je registriran na Gold Coastu, a prvu utakmicu odigralo je petnaest dječaka u dobi od 11 do 14 godina. Mladen Marinac volontirao je kao trener u klubu.

Kako se hrvatsko stanovništvo na obali povećavalo, tako je rasla i kvaliteta kluba i igrača, te su 1981. godine pod vodstvom Željka Bambića ušli u prvu ligu Queenslanda.

Dolaskom većeg broja Hrvata na ovo područje i povećanjem članstva u klubu, javila se ideja o kupovini zemlje i izgradnji igrališta i klupskih prostorija u Carrari. Croatian Sports Centre Carrara osnovan je 1983. godine na oko šest hektara zemljišta, a sastoji se od modernog klupskog objekta i dva nogometna igrališta. Ovaj hrvatski športski centar je glavna hrvatska organizacija na Gold Coastu te žarište svih društvenih i športskih događanja.

Tijekom kasnih 80-ih godina u skladu s ostalim hrvatskim klubovima u Australiji, promijenili su ime i logo kluba u Gold Coast Croatia Soccer Club. Australijski nogometni savez promijenio je pravila, a to je značilo da je riječ Hrvatska morala biti izostavljena iz naziva kluba, tako da su postali Gold Coast. Zadnja promjena imena kluba dogodila se 1999. kada je ime kluba promijenjeno u Gold Coast Knights Soccer. Klub je bio domaćin Australско-hrvatskog nogometnog turnira 1995. i 2012. godine.

U klubu se također trenira sa mlađim i starijim ženskim skupinama, a imaju i razvojni program za djecu u dobi od 3 do 5 godina.

U poplavama koje su poharale Australiju, stradalo je i područje na kojem je nastanjena hrvatska zajednica. U Brisbaneu je nastradao Hrvatski dom koji je u cijelosti poplavljen, kao i športska igrališta. U prizemlju zgrade poplavljene su prostorije nogometnog kluba i ostalih športskih sekcija, tako da su uništeni dresovi i sva športska oprema. Do većeg oštećenja došlo je i u Hrvatskom športskom centru u Carrari...

Hrvatski šport u drugim mjestima Queenslanda

Nakon nekoliko neuspješnih pokušaja u Cairnsu se 1993. godine ustrojio hrvatski klub, a osnovan je i nogometni klub Plavi Jadran, čije je članstvo pretežito s otoka Korčule. Hrvatski klub u Cairnsu organizira redovita boćarska natjecanja za članove i suradnike.

Hrvati iz Mareeba, Dimbulaha, Innisfaila i Tablelandsa kupili su zemljište i izgradili hrvatski klub u Dimbulahu 1984. godine. Klub je mjesto okupljanja Hrvata iz regije (koji žive prilično udaljeni jedni od drugi) te organizira redovita boćarska natjecanja.

Cro Am - Social Golf Club Queensland osnovan je za promicanje golfa među hrvatskom zajednicom Queenslanda. Cro-Am djeluje kao socijalni Golf klub i registriran je u Queensland Golf uniji. U Australiji se od 1997. godine održava Auscro Golf Tournament, popularno godišnje okupljanje australskih hrvatskih amatera i društvenih golfera. Cro-Am bio je domaćin AusCRO turnira 2004. godine, koji je održan na golf terenima Robina Woodsa.

Osim navedenih dobro organiziranih športova, Hrvati su uključeni u boćanje, atletiku, gimnastiku, kuglanje, plivanje, rukomet, stolni tenis, šah i druge športove. Također su bili uključeni u tada „nehrvatske“ športove kao što su australski nogomet (sličan ragbiju), kriket, bejzbol i druge.

Radi starenja i odlaska onih koji su bili graditelji svega onoga malo prije navedenog, postepeno dolaze „nove snage“ i mlađi ljudi drugoga i trećega naraštaja, te preuzimaju odgovornost i vođenje hrvatskih športskih klubova, ali i drugih hrvatskih udruga.

Hrvatske udruge u svim svojim segmentima prolaze kroz svojevrsnu tranziciju, a dobri primjeri za to su hrvatski športski klubovi i ostale udruge u Queenslandu gdje mlađi naraštaji, rođeni u Australiji, postepeno preuzimaju vođenje ovih hrvatskih organizacija.

IZVORI:

Rudolf Božić, History of Croatian Soccer, Brisbane 1997.

Antun Čulic, Svjedok svoga vremena, Vlastita naklada, Našice, 2002.

Mato Tkalčević, Croats in Australia, An information and resource guide, Victoria College press 1988.

Mato Tkalčević, Povijest Hrvata u Australiji, Hrvatski svjetski kongres u Australiji, Melbourne 1999.

Peti Hrvatski nog. turnir-Perth W. A. Spomen knjiga, Croatia-Nort Pert Soccer club 1979.

Souvenir programme for the Croatian Soccer cup 1981, Sydney 1981.

Croatian Australian/New Zealand Soccer Tournament, Brisbane 2001.

Zapisnici Centra hrvatske zajednice, Brisbane, 1984-2007.

Croatian Business Guide, Foc Promotions PTY. LTD., Sydney january 1996.

Časopisi: Osvit; Spremnost-Hrvatski tjednik; Nova Hrvatska i Cro news-Hrvatski vjesnik

Internetske stranice: Cro Am - Social Golf Club Queensland; Rocklea United Soccer Club Rocklea; Croatian Sports Centre Carrara i Gold Coast Knights Soccer Club